



SVEA HOVRÄTT
Mark- och miljööverdomstolen
060310

DOM
2023-06-29
Stockholm

Mål nr
M 7784-23

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Växjö tingsrätts, mark- och miljödomstolen, dom 2023-05-25 i mål nr M 2682-23, se bilaga A

Klagande

DG Invest i Bromma AB

Ombud: Advokaten O.H. och jur.kand. E.A.

Motpart

Bygg- och miljönämnden i Emmaboda kommun

SAKEN

Inhibition

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSLUT

1. Mark- och miljööverdomstolen ger prövningstillstånd.
 2. Med ändring av mark- och miljödomstolens dom förordnar Mark- och miljööverdomstolen att Bygg- och miljönämnden i Emmaboda kommuns beslut den 20 mars 2023 (dnr BMN/2018:12, § 25) inte ska gälla omedelbart.
-

Dok.Id 1958994

Postadress
Box 2290
103 17 Stockholm

Besöksadress
Birger Jarls Torg 16

Telefon
08-561 670 00
08-561 675 50

E-post: svea.hovratt@dom.se
www.svea.se

Telefax

Expeditionstid
måndag – fredag
09:00–16:30

YRKANDEN M.M. I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

DG Invest i Bromma AB har yrkat att Mark- och miljööverdomstolen, med ändring av mark- och miljödomstolens dom, ska inhibera Bygg- och miljönämnden i Emmaboda kommuns beslut. Bolaget har anfört i huvudsak detsamma som i underinstanserna.

Nämnden har motsatt sig ändring.

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSKÄL

Mark- och miljööverdomstolen finner skäl att ge prövningstillstånd och tar upp målet till omedelbart avgörande.

Frågan är om nämndens beslut att förelägga bolaget att genomföra miljötekniska undersökningar och fördjupad riskbedömning avseende vissa fastigheter i Emmaboda kommun ska gälla omedelbart.

En tillsynsmyndighet får enligt 26 kap. 26 § miljöbalken bestämma att dess beslut ska gälla omedelbart även om det överklagas. Ett sådant verkställighetsförordnande är ur processuell synvinkel ett undantag från huvudregeln att ett lagakraftvunnet avgörande ska avvaktas innan ett beslut från en tillstånds- eller tillsynsmyndighet ska verkställas. Verkställighetsförordnande bör i första hand förbehållas ärenden där skyndsamma åtgärder krävs för att förhindra skador eller olägenheter (se prop. 1997/98:45, del 2, s. 285).

Det har inte framkommit tillräckliga skäl att i detta fall frångå huvudregeln att ett beslut från en tillsynsmyndighet ska gälla först sedan det har vunnit laga kraft.

Överklagandet ska därför bifallas och nämndens beslut ska alltså inte gälla omedelbart.

Domen får enligt 5 kap. 5 § lagen (2010:921) om mark- och miljödomstolar inte överklagas.

I avgörandet har deltagit hovrättslagmannen Ylva Osvald, hovrättsråden Rikard Backelin (deltog inte i beslutet om prövningstillstånd) och Li Brismo, referent, samt tekniska rådet Claes Becker.

Föredragande har varit Helene Montán.



VÄXJÖ TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen

DOM
2023-05-25
meddelad i
Växjö

Mål nr M 2682-23

PARTER

Klagande

DG Invest i Bromma AB

Ombud: Jur.kand. E.A.

Ombud: Advokat O.H.

Motpart

Emmaboda kommun, Bygg- och miljönämnden

ÖVERKLAGAT BESLUT

Länsstyrelsen i Kalmar läns beslut av den 19 april 2023 i ärende nr 505-3298-2023, se bilaga 1

SAKEN

Inhibition

DOMSLUT

Mark- och miljödomstolen avslår överklagandet.

BAKGRUND

Bygg- och miljönämnden i Emmaboda kommun har den 20 mars 2023 beslutat om att förelägga DG Invest i Bromma AB, fortsättningsvis bolaget att genomföra miljötekniska undersökningar och fördjupad riskbedömning avseende fastigheterna A, B, och C i Emmaboda kommun.

Bygg- och miljönämnden har förenat detta föreläggande med ett verkställighetsförordnande enligt 26 kap 26 § miljöbalken. Bolaget har överklagat det ovan redovisade föreläggandet till Länsstyrelsen i Kalmar Län och samtidigt också yrkat att länsstyrelsen ska inhibera föreläggandet i avvaktan på att bolagets överklagande blir slutligt prövat.

Länsstyrelsen i har i beslut av den 19 april 2023 avslagit yrkandet om inhibition. Detta avslagsbeslut har nu överklagats till mark- och miljödomstolen av bolaget.

YRKANDEN M.M.

Bolaget har yrkat att mark- och miljödomstolen ska inhibera det av Bygg- och miljönämnden i Emmaboda kommun beslutade föreläggandet av den 20 mars 2023, samt har till stöd för sin talan anfört bland annat följande.

Verkställighetsförordnande bör i första hand förbehållas ärenden där skyndsamma åtgärder krävs för att förhindra skador eller olägenheter, eller fall där villkor i tillståndsbeslut eller föreskrifter inte har iakttagits. I efterbehandlingsärenden är det skälighetsbedömningar som ligger till grund för omfattningen av ett föreläggande, varför huvudregeln är att ett sådant beslut gäller först sedan det har vunnit laga kraft. Bolaget anser inte att det har framkommit att risken för olägenhet i detta fall skulle vara så överhängande att det har funnits skäl att avvika från den huvudregeln i skälighetsbedömningsärenden.

Vidare har det i förevarande fall inte framkommit något skäl över huvud taget till att det skulle brådska med att genomföra kraven i föreläggandena. Frågan om ansvaret

för föroreningarna har utretts under lång tid och befintliga föroreningar är i mycket hög utsträckning gamla. Någon verksamhet pågår inte och har inte heller pågått sedan flera år. I de miljötekniska undersökningar som har genomförts har det kunnat konstateras att spridningen är mycket liten eller obefintlig. Det finns därmed inga miljö- eller hälsomässiga skäl till att skyndsamt vidta åtgärder.

Det är därutöver uppenbart olämpligt att förena föreläggandet med verkställighet, eftersom det är mycket osäkert om bolaget alls har ett ansvar att utreda föroreningarna, vilket är en fråga om måste prövas i sak innan kraven i föreläggandena börjar gälla.

Varken nämnden eller länsstyrelsen har redogjort för tillräckliga skäl för att bolaget såsom moderbolag ska anses vara verksamhetsutövare vid sidan av de dotterbolag som har bedrivit den faktiska verksamheten. I praxis anges specifika förutsättningar som behöver vara uppfyllda för att bolaget ska utkrävas efterbehandlingsansvar. Bygg- och miljönämnden har inte presenterat underlag som visar att detta ska vara uppfyllt utan endast presenterat bristfällig information som inte i sak kan ge slutsatser i den riktning som kommunen påstår.

Förvaring av avfall m.m. i en avslutad deponi inom en fastighet kan utgöra en pågående miljöfarlig verksamhet enligt definitionen i 9 kap. 1 § miljöbalken. Det finns inom alla tre områdena pågående deponier som utgör pågående miljöfarlig verksamhet. Trots detta omfattas dessa områden av kraven i de överklagade föreläggandena. Det har inte i tillräcklig utsträckning utretts om fastighetsägarna kan anses ansvariga genom att de vid förvärvet av fastigheten antingen upptäckt eller borde ha upptäckt avfallet, utan att ha vidtagit några åtgärder för att minska miljöriskerna (jfr MÖD 2006:63).

Bolagets nuvarande ägare har ingen som helst koppling till de förorenande verksamheterna som tidigare pågick på de aktuella fastigheterna och det fanns ingen kännedom om ett eventuellt ansvar för förorenade områden när bolaget med det aktuella organisationsnumret tidigare köptes av aktuella ägare. Vid denna tidpunkt

var bolaget tomt och hade varit vilande i ett flertal år. Det kan inte heller rimligen anföras att de nuvarande ägare borde haft sådan kännedom om bolaget när köpet genomfördes. Bolaget hade inte heller ägt några fastigheter på de aktuella platserna och inte heller av övriga omständigheter kan det rimligen anges att de nuvarande ägarna borde ha agerat annorlunda vid köptillfället. Det bör särskilt framhållas att detta skedde enligt ett förfarande som var sedvanligt vid denna tid. Det ska också tilläggas att bolaget köptes för aktiekapitalet, vilket är precis vad som sker när nya bolag startas idag. När bolaget förvärvades 1988 var frågan om ansvar för föroreningar på grund av tidigare bedriven verksamhet inget som var allmänt känt.

GRPS Properties in Sweden AB (nedan *GRPS Properties*) ska i första hand anses ha det största ansvaret för föroreningarna. Till skillnad från DG Invest har GRPS Properties och dess tidigare moderbolag New Wave Group gjort vinst på den förorenade verksamheten och moderbolaget New Wave Group är fortfarande verksamt inom glasbruksområdena. Att GRPS Properties försatts i konkurs efter att New Wave Group sålt bolaget under pågående efterbehandlingsansvarsprocess kan inte frånta GRPS Properties eller dess tidigare moderbolag New Wave Group ansvar för efterbehandlingsåtgärderna (jfr MÖD 2011:1). GRPS Properties med moderbolag bör därför i första hand anses ansvariga för undersökningarna och det kan inte anses klarlagt att nämnden uttömt sina möjligheter att i första hand rikta förelägganden gentemot dessa.

DOMSKÄL

Det inte framkommit tillräckliga omständigheter till stöd för att frångå nämndens bedömning att bolaget haft en sådan funktion att det som tidigare verksamhetsutövare kan åläggas att genomföra de i målet aktuella miljötekniska undersökningarna och riskbedömningarna. Vad bolaget anför om att det skulle vara oskäligt att förelägga bolaget och att det finns andra möjliga verksamhetsutövare med ansvar för föroreningarna föranleder inte någon annan bedömning från domstolens sida.

Vad gäller frågan om verkställighetsförordnande framgår av förarbetena till 26 kap 26 § miljöbalken att ett sådant förordnande i första hand bör bli aktuellt i situationer där skador eller olägenheter måste förhindras genom omedelbara åtgärder. Det framgår emellertid inte av nämnda förarbeten att ett verkställighetsförordnande är begränsat till enbart sådana fall. Utifrån lagrummets ordalydelse torde det också vara möjligt att väga in andra omständigheter än de i förarbetena omnämnda vid bedömningen av om det finns grund för att förena ett föreläggande med ett verkställighetsförordnande.

Av underlaget i målet framgår att de aktuella markområdena är förorenade med ämnen som bly, arsenik och antimon. Det är fråga om ämnen som vid spridning till omgivningen medför betydande risker för människors hälsa och miljön. Utifrån den riskklassning som gjorts är det fråga om områden som medför stor risk för människors hälsa och miljö. Föroreningssituationen och vilken påverkan som denna kan ha på omgivningen är samtidigt inte fullt ut klarlagd, varför det inte kan sägas något säkert om vilka omedelbara risker som föreligger vad gäller människors hälsa och miljön. Denna osäkerhet är en omständighet som talar för att de i målet aktuella miljötekniska undersökningarna och riskbedömningar bör genomföras skyndsamt även med hänsyn tagen till att det är fråga om föroreningar som funnits på platsen under lång tid. Av nämndens beslut framgår att bolagets ekonomiska förhållanden under relativt kort tid förändrats genom att dess aktiekapital minskat från 200 miljoner kronor till 100 000 kronor. Nu redovisad förändring gör att det inte kan uteslutas att bolaget kan komma att sakna ekonomiska medel att genomföra förelagda undersökningar samtidigt som det finns ett behov av dessa genomförs skyndsamt. Bolagets yrkande om inhibition ska därför avslås.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga 2 (MMD-02)

Överklagande senast den 15 juni 2023.

Lars Svensson

Carl-Philip Jönsson

I domstolens avgörande har deltagit rådmannen Lars Svensson, ordförande, och tekniska rådet Carl-Philip Jönsson



Hur man överklagar

MMD-02

Vill du att domen ska ändras i någon del kan du överklaga. Här får du veta hur det går till.

Överklaga skriftligt inom 3 veckor

Ditt överklagande ska ha kommit in till domstolen inom 3 veckor från domens datum. Sista datum för överklagande finns på sista sidan i domen.

Så här gör du

1. Skriv mark- och miljödomstolens namn och målnummer.
2. Förklara varför du tycker att domen ska ändras. Tala om vilken ändring du vill ha och varför du tycker att Mark- och miljööverdomstolen ska ta upp ditt överklagande (läs mer om prövningstillstånd längre ner).
3. Tala om vilka bevis du vill hänvisa till. Förklara vad du vill visa med varje bevis. Skicka med skriftliga bevis som inte redan finns i målet.
4. Lämna namn samt aktuella och fullständiga uppgifter om var domstolen kan nå dig: postadresser, e-postadresser och telefonnummer.

Om du har ett ombud, lämna också ombudets kontaktuppgifter.
5. Skriv under överklagandet själv eller låt ditt ombud göra det.
6. Skicka eller lämna in överklagandet till mark- och miljödomstolen. Du hittar adressen i domen.

Vad händer sedan?

Mark- och miljödomstolen kontrollerar att överklagandet kommit in i rätt tid. Har det kommit in för sent avvisar domstolen överklagandet. Det innebär att domen gäller.

Om överklagandet kommit in i tid, skickar mark- och miljödomstolen överklagandet och alla handlingar i målet vidare till Mark- och miljööverdomstolen.

Har du tidigare fått brev genom förenklad delgivning, kan även Mark- och miljööverdomstolen skicka brev på detta sätt.

Prövningstillstånd i Mark- och miljööverdomstolen

När överklagandet kommer in till Mark- och miljööverdomstolen tar domstolen först ställning till om målet ska tas upp till prövning.

Mark- och miljööverdomstolen ger prövningstillstånd i fyra olika fall.

- Domstolen bedömer att det finns anledning att tvivla på att mark- och miljödomstolen dömt rätt.
- Domstolen anser att det inte går att bedöma om mark- och miljödomstolen har dömt rätt utan att ta upp målet.
- Domstolen behöver ta upp målet för att ge andra domstolar vägledning i rätts-tillämpningen.
- Domstolen bedömer att det finns synnerliga skäl att ta upp målet av någon annan anledning.

Om du *inte* får prövningstillstånd gäller den överklagade domen. Därför är det viktigt att i överklagandet ta med allt du vill föra fram.

Vill du veta mer?

Ta kontakt med mark- och miljödomstolen om du har frågor. Adress och telefonnummer finns på första sidan i domen.

Mer information finns på www.domstol.se.